

October 2019

אוקטובר 2019

ICS CODE: 71.100.80

**כימיקלים לטיפול במים המיועדים לשתייה:
אלומיניום גופרתי**

Chemicals used for treatment of water intended for human consumption:
Aluminium sulfate

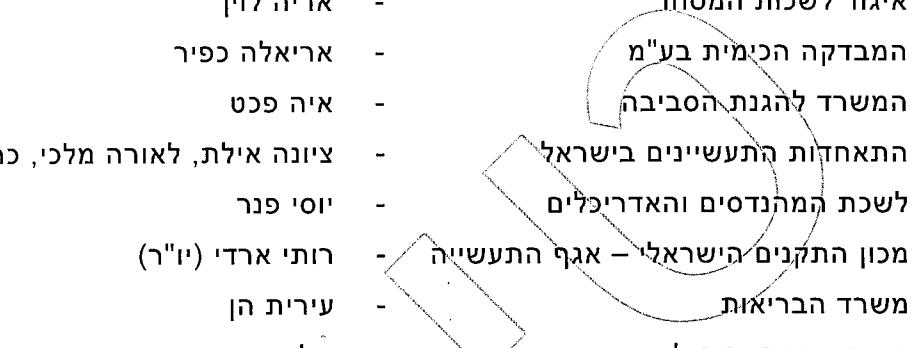
נומך זה הוא הצעה גמאל

**מכון התקנים הישראלי
The Standards Institution of Israel**

פרק א של תקן זה (מסלול ההתקאה לתקן האירופי) הוכן על ידי ועדת המומחים 30825 –
כימיקלים לטיפול במיל שטיה, בהרכבת זה:
עירית han, נאור כהן, אתי מנשרוב אלוף, אברהם סלומון, דוד פררס (יו"ר)

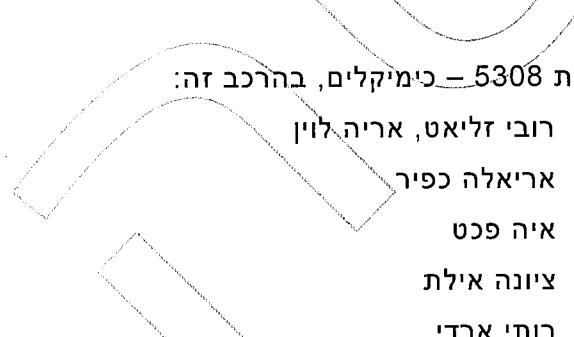
כמו כן תרמו להכנת התקן: ליליה סימחוביץ', ניצה פרידמן, יבגני רוזמלום וחווה רזנושיק.

פרק א של תקן זה אושר על ידי הוועדה הטכנית 308 – כימיקלים, בהרכבת זה:

- אריה לוי
- אריאלה כפיר
- איה פקט
- ציונה אילית, לאורה מלכי, כרמל פלדמן, אולגה קאופמן
- יוסי פנאר
- רותי ארדי (יו"ר)
- עירית han
- שלמה איזנברג

פרק ב של תקן זה (מסלול ההתקאה לתקן האמריקני) הוכן על ידי ועדת המומחים 30825 –
כימיקלים לטיפול במיל שטיה, בהרכבת זה:
עירית han, אתי מנשרוב אלוף, דוד פררס (יו"ר), מרק קושניר, חוות רזנושיק

כמו כן תרמו להכנת התקן: נאור כהן ויבגני רוזמלום.

פרק ב של תקן זה אושר על ידי הוועדה הטכנית 5308 – כימיקלים, בהרכבת זה:

- רובי זליאט, אריה לוי
- אריאלה כפיר
- איה פקט
- ציונה אילית
- רותי ארדי
- אתי מנשרוב אלוף (סגן יו"ר)
- רבקה אפרת
- שלמה איזנברג
- אירנה פנקרטוב

תקן זה אושר שנית על ידי הוועדה הטכנית 8030 – כימיקלים, בהרכבת זה:

- רובי זליאט, אריה לוי
- אריאלה כפיר
- איה פקט
- ציונה אילית
- יניב שמאן
- ATI מנשروب אלוף (סגן י"ר)
- רבקה אפרת
- שלמה איזנברג
- שרונה הניג

איגוד לשכות המסחר

המבדקה הכימית בע"מ

המשרד להגנת הסביבה

התאחדות התעשיינים בישראל

מכון התקנים הישראלי – אגף התעשייה

מקורות חברות מים בע"מ

צבא הגנה לישראל

רשות ההסתדרות לצרכנות

רשות המים

ענת רגב ריכזה את עבודת הכתנת התקן.

הודעה על רוייזיה
תקן ישראלי זה בא במקומ
תקן הישראלי ת"י 5438 חלק 9 מאייר 2019

הודעה על מידת התאמה התקן הישראלי לתקנים או למסמכים זרים
תקן ישראלי זה, למעט השינויים והתוספות הלאומיים המצוינים בו,
זהה לתקן של הוועדה האירופית לתקינה (CEN)
EN 878: March 2016

או

תקן ישראלי זה, למעט השינויים והתוספות הלאומיים המצוינים בו,
זהה לתקן של ארגון עובדי המים האמריקני
ANSI/AWWA B403-16

מילות מפתח:

מי שתייה, טיפול במים, טיפול במים, תרכובות אלומיניום אי-אורגניות, סולפטיים.

Descriptors:

potable water, water treatment, water purification, aluminium inorganic compounds, sulfates.

עדכניות התקן

התקנים הישראלים עומדים לבדיקה מזמן לזמן ולפחות אחת לחמש שנים, כדי להתאים להתקפות המדע והטכנולוגיה.
המשתמשים בתקנים יודאו שבידיהם המהדורה המעודכנת של התקן על גילוונות התקון שלו.
מסמך המתפרסם ברשומות גילוון התקון, יכול להיות גילוון התקון נפרד או תיקון המשולב בתקן.

תוקף התקן

תקן ישראלי על עדכוני נכנס לתקוף החל ממועד פרסוםם ברשומות.
יש לבדוק אם המסמך רשמי או אם חלקים ממנו רשיימים. תקן רשמי או גילוון התקון רשמי (במלואם או בחלקו) נכנסים לתקוף
60 ימים מפרסום ההודעה ברשומות, אלא אם בהודעה נקבע מועד מאוחר יותר לכינסה לתקוף.

סימן בתו התקן

כל המיצר מוצר, המתאים לדרישות התקנים הישראליים החלים-עלין,
רשי, לפי היותר ממכון התקנים הישראלי, לסמן בתו התקן:

זכויות יצירות

© אין לצלם, להעתיק או לפרסם, בכל אמצעי שהוא, תקן זה או קטעים ממנו, ללא רשות מראש בכתב מכון התקנים הישראלי.

This national standard is based on EN 878: March 2016 and parts of this standard are reproduced with the permission of the European Committee for Standardization - CEN, Avenue Marnix 17, B-1000 Brussels, Belgium.

This publication was developed on the basis of existing copyrighted American Water Works Association (AWWA) Standard ANSI/AWWA B403-16 owned by AWWA, 6666 West Quincy Ave., Denver, CO 80235 USA, www.awwa.org; custserv@awwa.org.

הקדמה לתקן הישראלי

תקן הישראלי זה הוא התקן של הוועדה האירופית לתקינה (CEN) EN 878 2016 מרץ, שאשר כתקן ישראלי בשינויים ובתוספות לאומיים.

או

תקן הישראלי זה הוא התקן של ארגון עובדי המים האמריקני ANSI/AWWA B403 משנת 2016, שאשר כתקן ישראלי בשינויים ובתוספות לאומיים.

הערה:

התקן הישראלי מאפשר בחירה בין שני מסלולי התאמה לתקן: מסלול ההתאמה לתקן האירופי (EN), לרבות שינויים ותוספות לאומיים, או מסלול ההתאמה לתקן האמריקני (ANSI/AWWA), בשינויים ותוספות לאומיים.

לא ניתן לשלב בין שני המסלולים, ויש להימנע למסלול הנבחר במלואו.

התקן כולל, בסדר המפורט להלן, רכיבים אלה:

- פרק א – מסלול ההתאמה לתקן האירופי

- תרגום סעיף חלות התקן האירופי (בעברית)

- פירוט השינויים והתוספות הלאומיים לסעיף התקן האירופי (בעברית)

- פרק ב – מסלול ההתאמה לתקן האמריקאי

- תרגום סעיף חלות התקן האמריקאי בשינויים ותוספות לאומיים (בעברית)

- פירוט השינויים והתוספות הלאומיים לסעיף התקן האמריקאי (בעברית)

- תרגום חלקו העברי של התקן (באנגלית)

- התקן האירופי (באנגלית)

- התקן האמריקאי (באנגלית)

הערות לאומיות לתקן הישראלי מובאות כהערות שלולים וממוספרות באותיות האלף-בית.

מהדורה זו של התקן הישראלי בא במקומ התקן הישראלי לת"י 5438 חלק 9, מאי 2019, שאימצה את התקן האירופי 878 EN מרץ 2016 בשינויים ותוספות לאומיים ואת התקן האמריקאי ANSI/AWWA B403 משנת 2016 בשינויים ותוספות לאומיים.

הבדל העיקרי שבין מהדורה זו של התקן הישראלי לבין מהדורת הקונדמת הוא שבמהדורה זו של התקן עודכן המסלול האמריקאי.

לשם השוואת מדוקדקת בין המהדורות יש לעיין בנוסח המלא שלהן.

תקן זה הוא חלק מסדרת התקנים הדנה בכימיים לטיפול במים המיועדים לשתייה.

חלקי הסדרה הם אלה:

ת"י 5438 חלק 1 – כימיים לטיפול במים המיועדים לשתייה: חומצה הידרוכלורית

ת"י 5438 חלק 2 – כימיים לטיפול במים המיועדים לשתייה: כלור

ת"י 5438 חלק 3 – כימיים לטיפול במים המיועדים לשתייה: נתרן תת-קלורייטי

ת"י 5438 חלק 4 – כימיים לטיפול במים המיועדים לשתייה: חומצה פלואורוסיליצית

(חומצה הקסא-פלואורוסיליצית)

ת"י 5438 חלק 5 – כימיים לטיפול במים המיועדים לשתייה: תמייסת אמונה

-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נתרן הידרוקסידי	ת"י 5438 חלק 6
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: סידן תת-כלורי	ת"י 5438 חלק 7
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נתרן כלורי	ת"י 5438 חלק 8
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: אלומינום גופרתי	ת"י 5438 חלק 9
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: חומצה גופריתית	ת"י 5438 חלק 10
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: ברזל תלת-כלורי	ת"י 5438 חלק 11
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: סידן פחמתי (קלציטום קרבונט)	ת"י 5438 חלק 12
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: פחם פעיל גרגירית בתולוי	ת"י 5438 חלק 13
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: פוליאקריל-אמידים קטוניים	ת"י 5438 חלק 14
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: פוליאקריל-אמידים אניוניים ולא-יוניים	ת"י 5438 חלק 15
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: חומצה תלת-כלورو-איזו-ציאנורית לטיפולambi ברכות שחיה ובמים המיעדים לשתייה	ת"י 5438 חלק 16
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: פוליאלומיניום כלורייד הידרנקסידי ופוליאלומיניום כלורייד הידרוקסידי סולפט	ת"י 5438 חלק 17
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נחשות גופרטית	ת"י 5438 חלק 18
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: פוליפופסטים	ת"י 5438 חלק 19
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נתרן תיו-סולפט	ת"י 5438 חלק 20
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נתרן בייסולפיט (נתרן מימן סולפיט)	ת"י 5438 חלק 21
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נתרן מטא-בייסולפיט (נתרן פירו-סולפיט) (נתרן דו-סולפיט)	ת"י 5438 חלק 22
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: פוליאמינים	ת"י 5438 חלק 23
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נתרן דו-כלورو-איזו-ציאנורטי דו-מיימי לטיפול במים המיעדים לשתייה	ת"י 5438 חלק 24
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נתרן דו-כלورو-איזו-ציאנורטי אלמיימי לטיפול במים המיעדים לשתייה	ת"י 5438 חלק 24.1
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: סידן חמצני (סיד חן), סידן הידרוקסידי (סיד כבוי), תרחיף סידן הידרוקסידי (תרחיף סיד כבוי)	ת"י 5438 חלק 25
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: נתרן פלאורי	ת"י 5438 חלק 26
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: פחמן דו-חמצני	ת"י 5438 חלק 27
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: מונען אבןית עברור ממברנות – חומצות פוספוניות ומלחין	ת"י 5438 חלק 28
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: ברזל (III) גופרתי מוצק	ת"י 5438 חלק 29
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: ברזל (III) גופרתי נוזלי	ת"י 5438 חלק 30
-	כימיקלים לטיפול במים המיעדים לשתייה: ברזל (III) כלורי גופרתי	ת"י 5438 חלק 31

פרק א – מסלול ההתאמה לתקן האירופי

חולות התקן (תרגומים סעיף 1 של התקן האירופי)

תקן זה חל על אלומיניום גופרטי המשמש לטיפול במים המיעדים לשתייה על ידי בני אדם. התקן מתאר את האופיינים של אלומיניום גופרטי, מפרט את הדרישות עבור אלומיניום גופרטי וمبיא הפניה לשיטות אנליזיות. התקן מביא מידע על השימוש בו לצורך טיפול במים. כמו כן התקן קובע את הכללים לטיפול ולשימוש בטוחים באלומיניום גופרטי (ראו B).(Annex B).

פירוט השינויים והתוספות הלאומיים לסעיפים התקן האירופי

Normative references .2

בסוף הסעיף יוסף:

תקנים ישראליים

ת"י 819 חלק 1

ת"י 2302 חלק 1

ת"י 2302 חלק 2

- מכליות כביש להובלות חומרים מסוכנים: דרישות כלליות
- חומרים ותכשירים מסוכנים: מיוון, אריזה, תיווי וסימונו
- חומרים ותכשירים מסוכנים: הובלה – מיוון, אריזה, תיווי וסימונו

Purity criteria .4

Impurities and main by-products .4.3

Table 5 – Limits of impurities

לאחר הכתוב ב-NOTE תוסף ההערה שלහן:

הערה:

הדרוג "Iron free" יכונה בעברית: נטול ברזל.

הדרוג "Low iron" יכונה בעברית: דל ברזל.

Chemical parameters .4.4

Table 6 – Chemical parameters

- העמודה שכותרתה "Type 3" אינה חלה.

Test methods .5**Sampling .5.1****Liquid .5.1.2****Sampling from tanks and tankers .5.1.2.2**

בסוף הסעיף יוסף :

אם יש קושי טכני או סיכון בטיחותי בנטילה של מדגם כמפורט בסעיף זה, דוגמים כמפורט להלן :

5.1.2.2.1. דגימה מצובר מסוחרר

בעת ההזרמה של האלומיניום הגופרתי, נוטלים מדגם נקודתי^(א) מצינור ההזרמה בклוי דגימה שנשטף קודם לכן בשתי מנות עוקבות של חצי ליטר שnitלו מהמוצר המוזרם.

5.1.2.2.2. דגימה מצובר לא מסוחרר

בעת ההזרמה של האלומיניום הגופרתי, נוטלים 3 מדגים נקודתיים^(א) מצינור ההזרמה בклוי דגימה שנשטפו קודם לכן בשתי מנות עוקבות של חצי ליטר שnitלו מהמוצר המוזרם. נוטלים את המדגים הנקודתיים בנפחים שווים, מהשליש הראשון, מהשליש השני ומהשליש השלישי של האלומיניום הגופרתי המווער. מערבבים את המדגים הנקודתיים למדגם מעורב אחד.

Analyses .5.2

בתחילת הסעיף יוסף :

בודקים כמפורט בתקן זה או בשיטות בדיקה חלופיות, כפי שפורסם באחד מהמקורות להלן, לפי כל בקרות האיכות הנדרשת על פי השיטה שנבחרה :

תקני ISO, EN, תקנים של מכוני תקינה לאומיים, תקנים ומסמכים של NSF, AWWA, ASTM, EPA, FCC, KIWA, APHA Standard methods^(ב), וKEN. בקרה של חילוקי דעת, השיטה הקובעת היא השיטה המפורטת בתקן זה.

Labelling - Transportation - Storage .6

בתחילת הסעיף יוסף :

האריזה, התיפוי, הסימון וההובלה יתאימו לנדרש בתקנים הישראליים ת"י 2302 חלק 1 ות"י 2302 חלק 2.

Means of delivery .6.1

בתחילת הסעיף יוסף :

המכליות שהן יסופק המוצר יתאימו לתקן הישראלי ת"י 819 חלק 1.

(א) מדגם נקודתי - מדגם הניטל בזמן מסוים בעת ההזרמה.

(ב)

ISO - International Organization for Standardization

EN - European Standard

EPA - Environmental Protection Agency

ASTM - American Society for Testing and Materials

AWWA - American Water Works Association

NSF - National Sanitation Foundation

APHA - American Public Health Association

FCC - Food Chemicals Codex

KIWA - Keurings Instituut voor Waterleiding Artikelen (Certification institute for materials used by waterworks)

Labelling in accordance with EU legislation .6.2

הסעיף על כוונתו אינו חל.

Marking .6.4

הכתוב בסעיף אינו חל, ובמוקמו יחול:

הסימון יכול פרטים אלה:

- המילים: "אלומיניום גופרתיי", סימן מסחרי והסוג (Type);

- דרגת המוצר: "נטול ברזל" או "זל ברזל", לפי Table 5;

- ריכוז האלומיניום (באחוזי משקל).

כשהאלומיניום הגופרתי משוק באירועה, הסימון יהיה על האריזה או על תווית שתזדבק לאירועה, לפחות סימון ריכוז האלומיניום. את ריכוז האלומיניום (מבוטא באחוזי משקל) מותר לסמן או על האריזה או בשטר המטען.

כשהאלומיניום הגופרתי משוק בצויר (במכליים ובמכליות), הסימון יסומן בשטר המטען.

Annex B

(normative)

General rules relating to safety

Rules for safe handling and use .B.1

בסוף הסעיף יוסיף:

למוצר יצורף גיליון בטיחות (SDS)^(ג).

Emergency procedures .B.2

First aid .B.2.1

הכתוב בסעיף אינו חל, ובמוקמו יחול:

במקרה של פגיעה, יש לפעול לפי ההוראות שבגיליון בטיחות (SDS)^(ג).

פרק ב – מסלול התאמה לתקן האמריקני

חולות התקן (תרגום סעיף 1.1 של התקן האמריקאי בשינויים ו בתוספות לאומניים) הערכה: השינויים והתוספות הלאומיים בסעיף זה מובאים בגוף שווה. תקן זה חל על אלומיניום גופרתי מטוهر, נוזלי, טחון (אבקתי) או גושי (להלן: המוצר), המשמש לטיפול במים המיועדים לשתייה.

הערה לאומית: המילים "wastewater, or reclaimed water" אינן חולות.

פירוט השינויים והתוספות הלאומיים לשיעפי התקן האמריקאי

SECTION 1: GENERAL

Application .1.3

בשורה الأخيرة, המילים "wastewater, or reclaimed water" אינן חולות.

SECTION 2: REFERENCES

בסוף הסעיף יוסף:

תקנים ישראליים

- ת"י 819 חלק 1 - מכליות כביש להובלת חומרים מסוכנים: דרישות כלליות
- ת"י 2302 חלק 1 - חומרים ותכשיטים מסוכנים: מיוון, אריזה, תיווי וסימון
- ת"י 2302 חלק 2 - חומרים ותכשיטים מסוכנים: הובלה – מיוון, אריזה, תיווי וסימון

חוקים, תקנות ומסמכים ישראליים

תקנות בריאות העם (aicotot ha-tevaot shel mi-shetia ve-mitkani mi-shetia), התשע"ג-2013, על עדכוניהן

תקנים בין-לאומיים

ISO 6353-1 - Reagents for chemical analysis – Part 1: General test methods

SECTION 3: DEFINITIONS

Reclaimed water .10

הסעיף, על כותרתו, אינו חל.

Wastewater .13

הסעיף, על כותרתו, אינו חל.

SECTION 4: REQUIREMENTS

המשפט הראשון, המתחיל במילים "Materials shall" ו"המסתיים במילים "as applicable", אינו חל, ובמקרה יחול: המוצר יתאים לתקנות בריאות העם (איכותם התברואתית של מישראלית ומתקני מי שתיה), התשע"ג-2013, על עדכוניהן.

Impurities .4.3

Specific impurity limits .4.3.2

- בשורה השנייה, הערך "0.75 percent" אינו חל, ובמקרה יחול:

- בשורה השלישית, הערך "0.35 percent" אינו חל, ובמקרה יחול:

Product certifications .4.3.3

- בשורה הרביעית, לאחר האזכור ANSI/NSF 60 יוסף:

עובר נחושת (Cu), בריליום (Be), תליום (Tl) ובריאום (Ba)

- המשפט השני, המתחיל במילה "Certification" ו"המסתיים במילה" Institute, אינו חל, ובמקרה יחול:

עובר ניקל (Ni) ושאר המזומנים הנדרשים לבדיקה כמפורט בתקן האמריקני 60 NSF/ANSI, הדרישה המקסימלית לכל פרמטר תהיה כמפורט בפרק A בתקן ישראלי זה – מסלול ההतאמה לתקן האירופי, בסעיף הדן ב-Purity criteria.

SECTION 5: VERIFICATION

Test Procedures – General .5.2

בתחילת סעיף יוסף:

בודקים כמפורט בתקן זה או בשיטות בדיקה חלופיות, כפי שפורטים באחד המקבילות להלן, לפי כל בקרות האיכות הנדרשות על פי השיטה שנבחרה: תקני ISO, תקני EN, תקנים של מכוני תקינה לאומיים, תקנים וסטנדרטים של AWWA, ASTM, EPA, FCC, NSF, KIWA ו-APHA Standard methods (ב). במקרה של חילוקי דעת, השיטה הקובעת היא השיטה המפורטת בתקן זה.

Total Soluble Alumina and Aluminum .5.5

Calculations .5.5.9

הנוסחה בסעיף אינה חלה, ובמקרה יחול:

$$\frac{[(\text{mL EDTA}) - (\text{mL ZnSO}_4) \times F] \times (\text{moles/L of EDTA} \times 5.098)}{\text{grams of sample titrated}} = \% \text{ Al}_2\text{O}_3 \text{ and total Fe expressed as Al}_2\text{O}_3 \quad (\text{Eq 6})$$

- לאחר סעיף 5.11 יוסף סעיף 5.12, כמפורט להלן:

5.12. תכולת הניקל

תכולת הניקל (Ni) תיקבע לפי דרישות התקן הבינלאומי-לאומי ISO 6353-1 (באורך גל 232 ננומטר).

SECTION 6: DELIVERY

בתחילת הסעיף יוסף:

האריזה, התיווי, הסימון וההובלה יתאימו לנדרש בתקנים הישראליים ת"י 2302 חלק 1 ות"י 2302 חלק 2.

Marking .6.1

- בשורה השלישית, המשפט המתחילה במילים "All markings" ומסתיימים במילה "(DOT)", אינו חל.

- בסוף הסעיף יוסף:

נוסף על הסימונים המפורטים לעיל יסומנו על המוצר פרטם אלה:

- שם המוצר בעברית במילים: "אלומיניום גופרתי";

- ריכוז האלומיניום (בஅகோzi משקל).

כשהאלומיניום הגופרתי משוק באrizה, הסימון יהיה על הארץ או על תווית שתזבק לאריזה.

את ריכוז האלומיניום (מבודא באקוzi משקל) מותר לסמן או על הארץ או בשטר המטען.

כשהאלומיניום הגופרתי משוק בצוואר (במכליות ובמכליות), הסימון יסמן בשטר המטען.

Packaging and Shipping .6.2

בתחילת הסעיף יוסף:

- המכליות שבהן יספק המוצר יתאימו לתקן הישראלי ת"י 819 חלק 1.

- הפסקה הראשונה המתחילה במילים "Packaging and shipping" ומסתיימת במילה "regulations" אין חלה.

Security requirements for bulk shipments .6.2.6

- לאחר סעיף 6.2.6.3 יוסף סעיף 6.2.6.4, כמפורט להלן:

.6.2.6.4. למוצר יצורף גיליון בטיחות (SDS) (א).